

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Udrag fra Gjæring (Danske Klassikere)

Citation: Knudsen, Jakob: "Gjæring Afklaring", i Knudsen, Jakob: *Gjæring Afklaring*, udg. af Poul Zerlang , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 24. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj01val-shoot-idm140346606736256/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Gjæring Afklaring

havde taget Plads paa en af Bænkene, vendte hun sit Ansigt op mod Kathederet, hvor hendes Fader havde lagt Bogen, som han skulde læse op af. Karl blev selv beklemmt ved at tænke paa, hvad der forestod. Han følte sig allerede i en fremmed Magts Vold.

Det viste sig imidlertid, at Præsten vilde sige noget, inden han begyndte at læse. Han tog den lukkede Bog i Haanden og understregede af og til sine Ord ved at smække lidt med Kanten af Bogen mod Kathederet.

»Fredagen den 3die November, omtrent om tre Uger«, sagde han, »da maa ingen af jer, som her er samlede, blive hjemme; da skal I alle tage over til Lundborg, for da skal den nye Højskole indvies, og der skal være offentlig Mode derovre i den Anledning. I Aar er der, som I veed, tre Karle her fra Sognet, som vil være paa Højskolen i Vinter. Men til Sommer skal alle I unge Piger, og til næste Vinter alle I unge Karle, af Sted. – Der gælder ingen Undskyldninger. – Skete det ikke – om ikke i Løbet af eet Aar, saa i Løbet af nogle faa Aar, saa vilde jeg regne det for rent forgjæves Arbejde, at jeg har konfirmeret næsten jer allesammen, og at jeg har læst og talt for jer her i Skolen nu i snart femten Aar. – Og hvis der nu alligevel skulde være nogle af jer, som ikke rigtig forstod, hvad I skulde paa Lundborg Højskole, saa skal jeg sige jer det med et Ord af Kristen Kold, som jeg tit har fortalt jer om. – Han traf en Dag paa en Røse et Par Karle, der stod og gravede i en Grøft. Han kom i Snak med dem, og han fortalte dem om sin Skole, som han den Gang nylig havde faaet bygget. Og han gav dem det Raad, at de skulde komme til ham. »Ja, hvad skulde vi saa hos Dig?« sagde den ene af Karlene. »Jeg vil naturligvis trække jer op,« sagde Kold. Ja, det mente Karlene de ligesaa godt kunde blive dér, hvor de var. »Jeg vil trække jer saadan op,« sagde Kold, »saa I aldrig skal gaa i Staa mere.« »Saa maa Du have en god Uhrnøgle,« sagde den ene af Karlene. »Det kunde nok være muligt,« sagde Kold. Og næste Vinter kom Karlene paa hans Skole. – –

Det er det samme, der skal gøres ved jer, naar I kommer paa Lundborg Højskole. I skal sættes i Gang saadan, at I aldrig gaar i Staa igjen. – Og den Nøgle, som skal udrette det Vidunder, er det levende Ord, hvori der er Aand. Den Aand – Danmarks Vætte, Folkeaanden – han levede med vore Fædre, han skal leve i vore Born, han gør jer delagtige i et Liv, som bærer langt ud over jer selv; som derfor ikke gaar i Staa, fordi I gaar i Graven; et Liv, der skal vinde og vare, saa-

længe Danskerne er et Folk. – Faa Deel i dét Liv, I unge Holting-Kar-
le og –Piger! da skal I faa at se, at:

om og Haaret graaner, bli'er Sindet aldrig tungt,
men Hjertet glæder evig, lyksaligt og ungt.

– – Se, – det, vi hér skal høre i Aften – han holdt Bogen i Vejret –
«det er en Fortælling af en Nordmand, der tydelig nok lever og er
mere end sig selv; en Mand, hvem Aanden har gjort delagtig i hans
Folks, det norske Folks Liv; hvis Navn derfor ogsaa vil leve, saalænge
der er noget, som hedder Norge. Navnet, han bærer, er *Bjønson*. –
Han nævner sletikke Norges Navn i den Fortælling, jeg nu vil læse,
men han afmaler for os i den en ung Karl og en ung Pige, Thorbjørn
og Symøve, som begge to er *gjennemnorske* af Væsen, og lever med
hinanden saadan, at det er til Glæde for de Gamle, til Ære for dem
selv og til Gavn og et godt Exempel for Efterslægten; men *deres* Liv
er da ogsaa til Glæde, Ære og Gavn for Folkets Aand, for Folkets Liv i
det hele. – Hør nu her:

«I en stor Dal kan der være et til alle Sider fritliggende, højt Sted,
som Solen bærer Straaler paa, fra det den gaar op, til den falder – –»

Han læste med en lille Smule norsk Betoning, hvor Udtrykkene
faldt særlig norske, og han læste i det hele saare godt.

Der var udmærket Ro i Forsamlingen. Det var tydeligt, at alle var
vante til at høre. Flere af de Unge var tydelig ogsaa stærkt bevæ-
gede. Børnene, der fulgte med Præsten derhen, var dog mest med-
tagne. Dem kunde man have grebet med de bare Hænder. De vidste
ikke, hvor de var. Øjnene var blevne drømmende og stod ganske stil-
le i Hovederne paa dem. Selv sad de uden at røre sig, i tilfældige,
ubekvemme Stillinge, som de netop havde indtaget, da det kom
over dem. Niels Vibro's Niels skød Ryg som en Kat.

Det var ogsaa ligesom Bjerg over Bjerg af Herlighed i den Fortæl-
ling. For det første at være saa aandeløst med i Beretningen om den
lille Dreng paa Granliden med det underlige Sind og i de farefulde
Omgyvelser, – og saa endda at have noget endnu større i Forventnin-
gen: hin Verden derovre paa Solbakken, hvor hun gik, den lille Pige,
som havde det dejlige Navn, og som smilede, naar hun talte. – Og
bag ved dét igjen, over det altsammen: Norges Himmel, Norges Fjel-
de, og igjennem Sproget en hemmelighedsfuld Hvisken, en dæmpet
Kalden af Norges, ja, af det ældgamle Nordens Kjæmpaaand.